

PANKA ERZSÉBET

Budapest

Objektin sijanvaihtelun esittely suomen kielen oppikirjoissa

1 Johdanto

Objektin sijanvaihtelun oppiminen on todettu yhdeksi vaikeimmista kieliopillisista kategorioista vieraskielisille suomen oppijoille. Tässä artikkelissani tarkastelen suomen objektin aspektuaalisuutta, ja tutkin myös sitä, miten sijanvaihtelu selitetään S2-oppikirjoissa. Mielestäni objekti on yksi suomen lauseopin hankalimpia ja mielenkiintoisimpia asioita niin lingvivistisesti kuin didaktisestikin.

Sen lisäksi, että luon lyhyen katsauksen eri teorioihin, analysoin seuraavia Unkarin yliopistoissa käytössä olevia alkeisoppikirjoja

- Nuutinen Olli (1979): *Suomea suomeksi 1*
- Lepäsmä Anna-Liisa & Silberberg Leena (1987): *Suomen kielen alkeisoppikirja*
- Hämäläinen Eila (1996): *Aletaan! Suomen kielen oppikirja vasta-alkäjille*
- Kenttälä Marjukka (2000): *Kieli käyttöön – suomen kielen alkeisoppikirja*
- Karanko Outi, Keresztes László & Kniivilä Irmeli (1985): *Finn nyelvkönyv 1.*

Näitä kirjoja analysoidessani tarkoitukseni on tutkia, millainen pedagoginen sovellus oppikirjoihin on tehty eri objektiteorioista.

2 Objektin sijanvaihtelu

Eri teorioita käsittelen artikkelissani vain lyhyesti, mutta sen sijaan yritän pohtia tärkeimpiä tuloksiani. Kiinnitän erityistä huomiota aspektiin ja Labovin (1972) sekä Hopperin ja Thompsonin (1980) teorioihin, jotka liittyvät transitiivisuuden ja aspektin tekstifunktioihin.

Suomen kielen objekti voi olla neljässä sijassa: nominatiivissa, akkusatiivissa, genetiivissä tai partitiivissa. Nominatiivi-, genetiivi- ja akkusatiivimuotoisia objekteja kutsun artikkelissani ANG-objektiksi (perinteisissä

kielioppikuvauksissa nimitys on akkusatiiviobjekti). Genetiiviobjektista käytän nimitystä G-objekti ja partitiiviobjektista P-objekti.

Suomen kielen objektin sijanvaihtelun luonteesta on monenlaisia käsityksiä. Yhtenäistä kaikille näkemyksille on kuitenkin se, että aspekti ymmärretään keskeiseksi sijanvalintaa ohjaavaksi tekijäksi.

2.1 Aspekti

Aspekti on semanttinen käsite, joka ilmaisee, miten puhuja suhteuttaa toisiinsa eri ajankohtiin asetetut tapahtumat ja teot.

Aspektia on vaikea määritellä muuten kuin dikotomisen vastakohta-asettelun avulla. Aspektia kutsutaan perfektiiviseksi, jos tilanne katsotaan päätepisteeseen johtaneeksi tai siihen johtavaksi, rajatuksi kokonaisuudeksi. Imperfektiivisellä aspektilla taas kuvataan päätepisteeseen johtamatonta, rajaamatonta toimintaa. Aspekti voi olla myös progressiivinen, ja tällöin kuvataan juuri meneillään olevaa toimintaa. Aspekti on siis perfektiivinen, jos lauseen tapahtumarakenne sisältää jonkin tietyn tapahtumayksikön, jota voidaan kutsua rajaavaksi tekijäksi. Jos taas lauseesta puuttuu tämä tapahtumayksikkö, lauseen aspekti on imperfektiivinen. (Kiefer 2000: 301.)

Aspekti on siinä mielessä universaali ilmiö, että kaikki maailman kielet ilmaisevat aspektia mutta erilaisilla keinoilla. Aspektuaalisen merkityksen ilmaisemiseksi monissa kielissä (kuten englannissa ja slaavilaisissa kielissä) käytetään yleensä verbinmuotoja (suffiksointia ja tempuksia) tai erityisiä partikkeleita, mutta ei nominintäivutukseen liittyviä sijoja kuten suomessa. Suomen kielessä aspekti ilmaistaan kieliopillisesti mm. paikallissijojen ja P- ja ANG-objektin avulla. ANG-objekti on siis suomen kielessä merkki perfektiivisestä, P-objekti taas imperfektiivisestä aspektista. (Leino 1991: 177–178.)

Maailman kielet eroavat myös siinä, että eri kielissä on vaihtelevassa määrin ja erilaatuisia aspektuaalisia ilmiöitä. Kattavaa aspektin määritelmää on siis vaikeaa antaa. Aspektilla on läheiset ja osin sekoittuneet suhteet yhtäältä tempuksiin ja toisaalta verbien leksikaalis-semanttisiin merkityksiin (ks. Dahl 1985; Bybee & Dahl 1989). Sitä, mikä on rajaavana tekijänä suomen kielessä, ei välttämättä tulkita rajaksi vaikkapa unkarissa.

Suomen objektin oppimisen ja opettamisen vaikeuksiin on siis ainakin kaksi syytä: funktioltaan objekti on hyvin tärkeä osa suomen kielioppia, ja objektin käyttö täytyy osata hyvin alkuvaiheesta alkaen – ainakin reseptiivisesti. Toisaalta objektin sijanvalinta on sidoksissa verbin sisäiseen merkitykseen, adverbiaaleihin, subjektin ja objektin merkitysluokkiin ja koko tilanteeseen tai kontekstiin – ts. semantiikkaan ja pragmatiikkaan. Objektin sijanvaihtelu on siis samalla sekä syntaktinen että semanttis-pragmaattinen ilmiö. (Geber 1995: 46.)

On todettu, että pragmatiikka ja semantiikka eivät ole universaaleja. Kielenoppijan säännöt eivät siis ole kohdekielen normatiivisessa systeemissä. Se tarkoittaa myös sitä, että suomenoppija kielentää maailmaa eri tavalla, kuin syntyperäinen suomenpuhujia. Hän kuvaa olioita ja niiden välisiä suhteita eri tavalla, kuin suomalaiset puhujat. (Lauranto 1997: 41, 144–150.)

2. 2. Transitiivisuusastehypoteesi

Toinen teoria, jota lyhyesti käsittelen, on Labovin (1972) sekä Hopperin ja Thompsonin (1980) oletus aspektin ja transitiivisuuden tekstisidonnaisuudesta. Tämä kielellinen universaali taas johtuu pragmaattisesta syystä: kaikissa puhetilanteissa jotkin osat ovat tärkeämpiä eli relevantimpia kuin muut. Etualaistettu tekstinosa kertoo tilanteen tärkeimmät kohdat. Etualaan liittyy siis se aktuaalinen toimintasarja, josta puhujia kertoo, taustaan taas kaikki taustalla olevat, ympäristöä kuvailevat, puhujan kommentteja esittävät tekstinosat. Etualaistetut lauseet antavat tekstille perusrakenteen eli luurangon, taustoitetut lauseet lisäävät siihen lihaa, mutta eivät liity suoraan tekstin perusrakenteeseen. Vastaanottaja (eli tekstin kuulija tai lukija) erottaa etualan taustasta morfosyntaktisten keinojen avulla.

Yksi näistä morfosyntaktisista keinoista on tekstin rakenne. Etualaistetut lauseet ovat aina kronologisesti peräkkäisiä, taustalla olevat lauseet taas eivät liity yhteen, vaan riippuvat etualaistetuista lauseista. Labovin (1972) sekä Hopperin ja Thompsonin (1980) tutkimusten mukaan perfektiivinen aspekti ja korkea transitiivisuusaste (ANG-objekti) on merkki etualasta, imperfektiivinen aspekti ja matala transitiivisuusaste (P-objekti) taustasta.

Labovin (1972) sekä Hopperin ja Thompsonin (1980) tutkimusten mukaan lauseen transitiivisuudella ja aspektilla näyttää siis olevan tärkeä rooli myös kertomuksen jäsenyksessä eli taustan ja etualan erottamisessa (ks. myös Panka 2004: 20–26.) Objektin sijanvaihtelu on siis kontekstisidonnainen ilmiö, johon vaikuttavat syntaksin ja verbin semantiikan lisäksi myös lauseen aspekti ja koko konteksti sekä puhujan tarkoitus jäsentää sanottavansa taustaan ja etualaan.

3. Oppikirja-analyysi

Oppikirjan laatiminen on loputonta valintojen tekemistä, koska kaikkea ei voi mahdollistaa yhteen kirjaan. Oppikirjantekijät ovat suomi toisena ja vieraana kielenä -alalla merkittäviä vaikuttajia, koska oppikirja saattaa määrätä hyvinkin pitkälti oppikurssien luonteen. Oppikirjantekijällä voidaan olettaa olevan perusteltu linja, jonka mukaan hän on kirjansa rakentanut. Kirjasta näkee kielitaidon eri osa-alueiden painoarvon ja asioiden etenemisjärjestyksen. (Aalto 1996: 302, 306.) Tutkimukseni kannalta tärkeintä on selvittää, millaista

pedagogista kielioppia oppikirjoissa pyritään rakentamaan objektin sijanvaihtelun opettamiseksi. Pohtiessani objektin sijanvaihtelun käsittelyn ja kieliopillisen analyysin asemaa oppikirjoissa, nousee esiin kolme kysymystä, joihin yritän vastata: Mitä? Missä vaiheessa? Miten?

3. 1. Missä vaiheessa objektia opetetaan?

Tutkimani oppikirjat ovat samanlaisia siinä, missä vaiheessa objektia opetetaan. Transitivisuus on hyvin tärkeä osa kielioppia. Vaikka objekti onkin suomessa hyvin monimutkainen ilmiö, sitä tulisi käsitellä jo opiskelun alkuvaiheessa, sillä muuten opiskelijat eivät tule toimeen jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa.

Objektia käsitellään yleensä oppikirjojen alkupuolella: Suomea suomeksi 1 - kirjassa (Nuutinen 1979) objektia käsitellään kappaleissa 11–12 (kappaleita 27), Finn nyelvkönyv 1 -kirjassa (Karanko, Keresztes & Kniivilä 1985) kappaleissa 6–8 (kappaleita 25) sekä Suomen kielen alkeisoppikirjassa (Lepämaa & Silfverberg 1987) kappaleessa 5 (kappaleita 19). Kieli käyttöön -kirjassa (Kenttälä 2000) partitiivobjektia esitellään ensimmäistä kertaa jo kolmannessa kappaleessa (kappaleita 19). Sen jälkeen objekti jätetään sivuun seitsemän kappaleen ajaksi, mutta sitten aloitetaan objektin kertaaminen ja syventäminen. Kappaleessa 10 P-objektin käytöstä annetaan lisää sääntöjä, kappaleessa 11 taas rinnastetaan G-objektin ja P-objektin käyttöä.

Edellä kuvatusta eroaa huomattavasti vain Hämäläisen (1996) Aletaan!-kirja: objektin sijanvaihtelua analysoidaan vasta kappaleessa 26 (kappaleita 31). Analyysin puute ei kuitenkaan tarkoita suoraan sitä, että kirjassa ei esiintyisi objekteja oppimisen alkuvaiheessa, vaan sitä, että tässä kirjassa objektiin tutustumisvaihe on huomattavasti pidempi kuin muissa tutkimissani kirjoissa. Näyttää kuitenkin vähän siltä, että objektin käyttöä yritetään välttää kirjan alkupuolella.

Oppikirjojen tekijät pitävät siis objektin sijanvaihtelua keskeisenä ja tärkeänä kieliopillisena kategoriana suomen kielessä. Toisaalta se, että objektia käsitellään opiskelemisen alkuvaiheessa, tarkoittaa myös sitä, että objektiin tutustumisvaihe kirjoissa on melko lyhyt, ja sitäkin, että oppijalla on hallussaan vasta vain vähän kieliopillisia kategorioita ja sanoja, kun hän jo opettelee objektin käyttöä.

3. 2. Miten objektia opetetaan?

Oppikirjojen laatijat ovat samaa mieltä myös siitä, että P-objektin käyttöä on tarpeen korostaa kolmessa eri funktiossa: objekti on partitiivissa, jos objektina on ainesana, ja myös prosessilauseen ja kieltolauseen objekti on partitiivissa. Kaikki oppikirjat esittelevät partitiivin myös tiettyjen verbien melko pakollisena

rektiona. Kaikkein ongelmallisimpana pidän kirjojen selityksiä niin sanotuista prosessilauseista.

Suomea suomeksi 1 -kirjassa ANG- ja P-objektin ero selitetään lyhyillä esimerkkilauseilla:

Objekti on partitiivissa myös silloin, kun prosessi on kesken. Esim. Liisa ostaa *kukka/a* (hän on kaupassa juuri nyt ja ostaa). Pekka lukee *tietosanakirja/a* (ei koko kirjaa). (Nuutinen 1979: 73.)

Objektin opettamisen yhteydessä olevat lyhyehköt tekstiosuudet ovat dialogimuotoisia, ja ne on selkeästi rakennettu objektin opettamisen tarkoituksiin:

- Kuka se Liisa on, josta sinä aina puhut?
 - Liisako? Etkö sinä tunne Liisaa?
 - En. Kaikki puhuvat Liisasta. Kuka hän on?
 - Liisa on oikein kiva tyttö. Haluatko nähdä Liisan kuvan? Tässä on kuva Liisasta.
- (Nuutinen 1979: 74.)

Suomen kielen alkeisoppikirjassa (Lepämaa & Silfverberg 1985: 43) käytetään kieliopillisia termejä ilman minkäänlaista selitystä: tulosobjekti = akkusatiivi, prosessiobjekti = partitiivi, aineobjekti = partitiivi, negatiivinen objekti = partitiivi. Kielioppiosa on laitettu taulukkoon. Esimerkkilauseet (*Minä syön omenan, Minä syön omenat, Minä syön omenaa*) eivät nekään lainkaan auta prosessiobjekti-termin ymmärtämistä. Myös dialogimuotoiset tekstit ovat hyvin lyhyitä:

- Luetko vielä tätä lehteä?
 - En.
 - Saanko ottaa sen?
 - Ole hyvä.

 - Haluatko voileivän?
 - En halua voileipää. Haluan munan.
- (Lepämaa & Silfverberg 1985:46.)

On totta, että tässä vaiheessa ollaan vasta viidennessä kappaleessa, mutta kirjan myöhemminkin tekstit ovat hyvin lyhyitä ja yksipuolisia.

Finn nyelvkönyv 1 -oppikirjassa (Karanko, Keresztes & Kniivilä 1985: 72) objektin muodoista selitetään ensimmäiseksi genetiivimuotoisen akkusatiivi-objektin eli G-objektin käyttö korostaen, että genetiivimuotoinen objekti on kokonaisobjekti, mikä tarkoittaa, että toiminta kuvataan rajatuksi.

Kieltolauseessa ei käytetä koskaan ANG-objektia. Kirjan (Karanko, Keresztes & Kniivilä 1985: 72) esimerkkejä ovat: *Saanko lipun. Millaisen kortin haluatte? Otan nämä kortit.*

Partitiiviobjektin käyttö selitetään Finn nyelvkönyv 1 -kirjan seitsemännessä kappaleessa. Pitkän kieliopillisen selityksen jälkeen G-objektin ja P-objektin ero selitetään kirjassa kääntämällä lauseet unkariksi. Kirjan selityksen mukaan merkitysero näkyy siitä, että jos käännetään esimerkiksi lausepari *Kaisa lukee lehdän – Kaisa lukee lehteä* unkariksi, ensimmäisessä unkarilaisessa lauseessa on verbiprefiksi: *Kaisa elolvassa az újságot*. Toisessa taas ei ole: *Kaisa újságot olvas – Kaisa olvassa az újságot*. (Karanko, Keresztes & Kniivilä 1985: 81.) On totta, että unkarin verbiprefiksillä on myös perfektivoiva merkitys, mutta sen jakauma eroaa melko paljon suomen ANG-objektin käytöstä. Näin sellainen väite, että unkarin verbiprefiksin vastine on suomessa ANG-objekti, ei pidä paikkaansa. (Ks. Panka 2004, 2005a, 2005b.) Tilanteet, joita toinen kieli kuvaa aspektiltaan perfektiivisenä, voivat toisessa olla imperfektiivisiä. Esimerkiksi: *Megvárász?* -lauseen suomenkielinen käännösvastine voi olla ”*Ootatsä mua?*”. Unkarissa siis toisen tuleminen tulkitaan rajana, suomessa taas ei, koska odottaja ei voi vaikuttaa tilanteeseen.

Eila Hämäläisen (1996) Aletaan!-kirjassa objektia aletaan analysoida vasta kappaleessa 26. Vaikka tässä vaiheessa olisi jo mahdollisuus pidempien ja monimutkaisempien kertomusten käsittelyyn, niitä ei kuitenkaan ole, vaan tekstit ovat liian yksinkertaisia ja lauseetkin yleensä irrallisia. Kussakin lyhyessä tekstissä, jonka tarkoituksena on esittää annettu objektisääntö, esiintyy vain samanmuotoisia objekteja. Annan muutaman esimerkin:

Viime viikolla Jorma ja Tuula tekivät kotona pienen remontin. He maalasivat keittiön seinät ja katon. Jorma korjasi yläkerran oven. Pojatkin halusivat maalata. He saivat maalata yläkerrassa isoäidin keittokomeron kaapit. Remontin jälkeen isoäiti osti uuden pöydän. Vanhan pöydän hän antoi Tuulalle ja Jormalle, jotka veivät sen kellariin.

(Hämäläinen 1996: 137.)

Tuloksellisuutta havainnollistetaan kirjassa seuraavasti:

Mitä tarkoittaa[a], että toiminnalla on lopputulos ja että objekti tarkoittaa[a] tiettyä määrää, kokonaisuutta? Syön joka päivä yhden omenan. Määrä: yksi omena. Tulos: joka [päivä] yksi omena katoaa.

(Hämäläinen 1996: 138.)

Prosessiobjekti ja osaobjekti havainnollistetaan kuvasarjojen avulla, joissa topiikkina on remontti tai kukkien ostaminen:

Tässä on kuva Jormasta ja Tuulasta. Kuvassa he tekevät remonttia. Tuula maalaa keittiön seinää ja Jorma maalaa kattoa. Toisessa kuvassa Jorma ja pojat ovat yläkerrassa. Jorma korjaa ovea ja pojat maalaavat kaappeja.

(Hämäläinen 1996: 140–142, 147–149.)

Kieli käyttöön -kirjaa laadittaessa on yritetty ottaa huomioon opiskelijoiden kielenkäyttötarpeet (Kenttälä 2000: 11). Objektin sijanvaihtelun selitys aloitetaan partitiiviobjektilla heti kolmannessa kappaleessa. P-objektin käytöstä selitetään ensin se, että numeroiden jälkeen objekti on partitiivissa. Sen jälkeen luetellaan verbejä, joiden käyttö vaatii yleensä partitiiviobjektia: *puhun englantia, opiskelen suomea, käytän sanakirjaa, ajan autoa*, jne. Tämän jälkeen tulee esiin ainesanojen partitiivisuus: *syön puuroa, juon kahvia, ostan maitoa, haluatko voita?* (Kenttälä 2000: 43). Kappaleessa 10 partitiiviobjektin käytöstä annetaan lisää sääntöjä: negatiivisen lauseen objekti on partitiivissa. (*Ilpo ostaa uuden auton – Ilpo ei osta uutta autoa*, jne.). Jos objektina on aine- tai abstraktisana, objekti on partitiivissa. (Kenttälä 2000: 119.)

ANG-objektin käyttö esiintyy Kenttälän kirjassa vasta kappaleessa 11. Tässä kappaleessa rinnastetaan G-objektin ja P-objektin käyttö kuvasarjan avulla: *Minäpä luen kirjan! > Minä luen tätä kirjaa. > Minä luin koko kirjan.* (ks. myös kuvia: Kenttälä 2000: 126). Esimerkkilauseiden avulla tuodaan esiin kokonaisobjektin ja osaobjektin ero (*Me ostamme auton – Minä juon kahvia/teetä*), sekä tuloslauseen ja prosessilauseen ero (*Me rakennamme itse koko talon – Me rakennamme taloa. Se ei ole valmis vielä*). Viimeisenä on myönteisen ja kielteisen lauseen ero: *Minä ostan uuden television – En osta uutta televisiota.* (Kenttälä 2000: 123.)

4. Lopuksi

Useimmat suomen kielen oppikirjat – siis myös muut kuin tässä analysoidut – ovat lähestymistavaltaan melko morfologialähtöisiä. Odotuksenmukaisesti siis varsinkin alkuvaiheessa oppikirjoissa esitetty kielioppi on hyvin morfologiakeskeinen.

Selvää on, että oppikirjojen tekijät yleensä näkevät morfologian sanastoa tai kielenkäyttöä keskeisempänä seikkana suomen kielen alkeisopetuksessa. On kuitenkin havaittavissa, että uusimpien oppikirjojen suuntaus ohjautuu kommunikatiivisempaan opetukseen. (Aalto – Latomaa – Suni 1997.) Kaikkein uusimmissakin alkeisoppimateriaaleissa kieliopillinen rakenne on kuitenkin tärkeänä tai pääasiallisena jäsenysperusteena. (Martin 1999.) Kielioppi on kyllä hyvin tärkeä osa opetusta, mutta morfologiakeskeinen opetus korostaa vain systeemissä esiintyviä muotoja. Säännöt on liitettävä käyttöön!

Kirjoissa ei siis ole käytetty kertomuksia. Kielenopetuksen alkuvaiheessa kertomuksia on varmasti vaikea antaa. Ongelma on mielestäni se, että objektin sijanvaihtelusta ei anneta opetuksen myöhemmässä vaiheessakaan täsmällisempää kuvaa. Toinen ongelma on se, että missään vaiheessa ei edes yritetä selittää objektin sijanvaihtelun semanttisia ja pragmaattisia kriteerejä. Tärkeätä olisi siis selittää ANG- ja P-objektin ero kielenkäytön tasolla: sekä tilanteessa että tekstissä. Aspektiltaan perfektiiivisiä ja imperfektiivisiä lauseita pitäisi rinnastaa niin, että aspektiero ilmenee kontekstista. Tutkimieni oppikirjojen suurin puute on mielestäni se, että niissä halutaan selittää ANG- ja P-objektin ero irrallisissa lauseissa ilman kontekstia. Opiskelijalle ei anneta varsinaisia kielenkäyttötilanteita, joista hän voisi ensin hahmottaa ja opiskella, sitten harjoitella ANG- ja P-objektin käyttämisen semanttisia ja pragmaattisia merkityseroja.

Suomen objektin sijanvalinta on yhteydessä lauseen aspektiin. Koska toiminnan loppuunsaattamisen tai jatkuvuuden tunnistaminen ja ilmaiseminen tulee välttämättömäksi menneessä ajassa, aspektuaalisuuden oppositio pitää selittää oppijoille viimeistään menneiden aikamuotojen opettamisen jälkeen. Menneen ajan opettamisen jälkeen kielenoppija saapuu opiskelun uudelle tasolle: häntä ympäröivän maailman ja tilanteiden kuvailun lisäksi hän voi tästä lähtien kertoa myös sellaisista asioista, jotka eivät ole juuri nyt koettavissa. Oppijat siis joutuvat kertomaan ja kirjoittamaan kertomuksia, joissa heidän täytyy ilmaista toimintaa tulokseen (rajaan) johtaneeksi tai johtamattomaksi. Perfektiivisen ja imperfektiivisen aspektin erottamista pitäisi mielestäni harjoitella siis menneiden aikamuotojen opiskelun jälkeen tai sen yhteydessä vaikkapa erillisessä aspektikappaleessa. Tässä objektin sijanvalinnalla on hyvin tärkeä rooli.

Objektin sijanvalinta on hyvä esimerkki siitä, että pelkkä sääntöjen oppiminen ja opettaminen eivät riitä. Objektin sijanvalinnan oppiminen vaatii paljon harjoitusta ja kokemusta juuri kontekstisidonnaisuutensa vuoksi.

Aineistolähteet

- Hämäläinen, Eila 1996: *Aetaan! Suomen kielen oppikirja vasta-alkajille*. 11., uudistettu painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- Karanko, Outi – Keresztes, László – Kniivilä, Irmeli 1985: *Finn nyelvkönyv: kezdőknek és középhaladóknak*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Kenttälä, Marjukka 2000: *Kieli käyttöön – suomen kielen alkeisoppikirja*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Lepämaa, Anna-Liisa – Silfverberg, Leena 1987: *Suomen kielen alkeisoppikirja*. Helsinki: Finn Lectura Ab.

Nuutinen, Olli 1979: *Suomea suomeksi 1*. Helsinki: SKS.

Lähteet

- Aalto, Eija 1996: Oppimateriaali tekijöidensä kuvastajana. – *Virittäjä* 100 s. 302–307.
- Aalto, Eija – Latomaa, Sirkku – Suni, Minna 1997: Suomi toisena ja vieraana kielenä – tutkittua ja keskusteltua. – *Virittäjä* 101 s. 530–561.
- Bybee, Joan L. – Dahl, Östen 1989: The Creation of Tense and Aspect Systems in the Languages of the World. – *Studies in Language* 13:1 s. 51–103.
- Dahl, Östen 1985: *Tense and Aspect Systems*. Oxford: Basil Blackwell.
- Geber, Erik 1995: Joitakin solmukohtia kielen rakenteiden opetuksessa. – Nina Rekola (toim.), *Suomi toisena kielenä: maahanmuuttajien suomen kielen opetuksesta* s. 43–48. Helsinki: Opetushallitus.
- Hopper, Paul J. – Thompson, Sandra A. 1980: Transitivity in Grammar and Discourse. – *Language* 56 s. 251–299.
- Kiefer, Ferenc 2000: *Jelentélmélet*. Budapest: Corvina.
- Labov, William 1972: *Language in the inner city*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Lauranto, Yrjö 1997: *Ensi askeleita paikallissijojen käyttöön: espanjankielisten suomenoppijoiden sisä- ja ulkopaikallissijat konseptuaalisen semantiikan näkökulmasta*. Kakkoskieli 2. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Leino, Pentti 1991: *Lauseet ja tilanteet. Suomen objektin ongelmia*. Helsinki: SKS.
- Martin, Maisa 1999: Mikä on keskeisintä suomen kielessä? – Seppo Pekkola (toim.), *Sadanmiehet: Aarni Penttilän ja Ahti Rytkösen juhla kirja* s. 155–181. Suomen kielen laitoksen julkaisuja 41. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Panka, Erzsébet 2004: *Objektin esittely suomi toisena ja vieraana kielenä -oppikirjoissa*. Szakdolgozat. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Finnugor Tanszék, Budapest.
- 2005a: *Az aspektus tanítása idegenajkúaknak*. Szakdolgozat. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Magyar mint idegen nyelv tanszék, Budapest.
- 2005b: *Az igekötők és az aspektualitás*. Szakdolgozat. Magyar nyelv és irodalom tanszék, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.

Introducing the accusative/partitive distinction of the Finnish object in course books for foreigners

The distinction between the accusative and partitive case of the Finnish object is often considered as one of the most difficult parts of Finnish grammar. In my paper I provide an answer to the question why it is so difficult for non-native speakers to cope with this distinction.

I argue that the accusative/partitive distinction of the Finnish object encodes the aspect of the clause. I also interpret the Transitivity Hypothesis of Hopper and Thompson (see Hopper, Paul J. & Thompson, Sandra A. 1980: Transitivity in grammar and discourse, *Language* 56. 251-299), in which they claim that Transitivity and aspect are determined by their discourse function: high Transitivity and perfective aspect is correlated with foregrounding, while low Transitivity and imperfective aspect with backgrounding. I argue that the accusative or partitive case of the Finnish object is not only a matter of syntax and semantics but is also dependent on pragmatics and context.

Finally I analyse Finnish course books focusing on their methods to teach the accusative/partitive distinction of the Finnish object. I conclude that this function of the accusative/partitive distinction (i.e. the function that accusative refers to foregrounding and partitive to backgrounding) is usually neglected in the practice of teaching Finnish for foreigners since the course books do not offer narratives appropriate for illuminating it.